

ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ

ИЗДАНИЕ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ, НАУКА И КУЛТУРА

БРОЙ 10 (365), година XXIV

21 декември 2006 – 3 януари 2007 година

МИНИСТЪР ДАНИЕЛ ВЪЛЧЕВ ГОСТУВА В УНИВЕРСИТЕТА

На 18 декември доц. д-р Даниел Вълчев – вицепремиер и министър на науката и образованието, се среща с академичната общност на Пловдивския университет. Срещата беше открита от ректора проф. д-р Иван Куцаров.

В своето експозе министър Вълчев афишира необходимостта от създаване на дългосрочна образователна стратегия не само за институциите, но и за цялото общество. Той очерта някои от основните проблеми пред висшето училище в контекста на предстоящото ни присъединяване към Европейския съюз и на образователните тенденции в Европа и света.

Световни тенденции в развитието на висшето образование

- Масовизация. След Втората Световна война рязко се разширява достъпът до висшето образование. Факт е оба-

че, че в развитите страни все повече намалява срокът на пребиваване във висшето училище. Все повече студенти преминават все по-кратко обучение.

- Разнообразяване на висшето образование, видовете дисциплини, както и формите за обучение, включително стартиране на т.нар. дистанционно обучение.

- ВУЗ освен класическа функция имат и широка гама от курсове, които осигуряват квалификация, надграждаща средното образование. ВУЗ стават основно средище за т.нар. Lifelong learning, т.е. образование, продължаващо цял живот.

- Отношение между ВУЗ и пазарът на труда. Надделява разбирането, че ВУЗ трябва да дава фундаментални знания, които да помогнат на дипломатите се да се адаптират към променящите се социални

и икономически реалности.

Европейски тенденции и проблеми

- Модел на финансиране – недостатъчно средства, зависимост от държавата, неефективни механизми за разпределение на субсидиите.

Финансирането в Европа варира от 1% до 1,2% от БВП,

осигурени на ВУЗ чрез бюджета. В България е 0,8-0,9 % от БВП. Същевременно нашият БВП е доста по-нисък от ЕС, което означава значително по-малко средства за оборудване за студенти и заплащане на преподавателите.

НА СТР. 2

В Броя гетете още:

- ДЕМОГРАФСКА КАРТИНА НА БЪЛГАРСКИЯ ПРЕХОД
- ИЗМИСЛИХА ТЕХНОЛОГИЯ ЗА БЕЗПРОВОДНО ЕЛЕКТРИЧЕСТВО
- РИЦАРСКИТЕ ПРАВИЛА

- ЕКСПЕДИЦИЯ „ХИМАЛАИ 2006“
- ЕКСКУРЗОВОДСКИ ПРАКТИКИ
- КАКВИ СА ОЧАКВАНИЯТА ОТ ВЛИЗАНЕТО В ЕС
- НОВОГОДИШНИ ТРАДИЦИИ

МИНИСТЪР ДАНИЕЛ ВЪЛЧЕВ ГОСТУВА В УНИВЕРСИТЕТА

ОТ СТР. 1

В същото време в страни-те от ЕС има частно съфинансиране на висшето образование, но е много малко. В Канада например разходите за ВУЗ са 2,3%, а в САЩ 2,6% от БВП, като през бюджета се осигуряват само 1,2%.

В България за 2006 г. средният норматив за един студент е 1600 лв. За страните от ЕС тази норма е 8600 евро, а в САЩ - 20 000 евро. Министърът ясно постави необходимостта от въвеждане на платено обучение, което да дублира държавните субсидии.

- Автономията на висшите училища е недостатъчна, за-

нижен е външният контрол.

Министър Вълчев говори и за връзките на бизнеса с висшето образование. Частното финансиране е много слабо у нас, но така е и в Европа – около 0,1% от БВП, докато в Южна Корея бизнесът заделя за висшето образование средства в размер на 2,4% от БВП, а в Харвард дарителският фонд надхвърля \$20 млрд. Слабо е участието на работодателите при вземането на управленски решения във висшите училища – нужни са такива механизми.

- ВУЗ, като научни центрове, са пръснати и недостатъчно ориентирани към пазара. У нас тези центрове са още по-пръснати. В Европа има 2000

университета, като повечето претендират да правят изследвания и искат финансиране. Почти всички предлагат следдипломна квалификация. В САЩ обаче от 3300 институции само 215 предлагат следдипломно обучение, а под 100 са признати за изследователски университети. В България има 51 висши училища, 37 държавни и 14 частни, 56 института на БАН и десетки центрове, претендиращи за финансиране като научно-изследователски звена.

Специфични за България проблеми

- Неоптимизирана външна и вътрешна структура, екстензивно развита система (голям брой ВУЗ, голям относителен

дял на малките училища и много изнесени структури - филиали, колежи и т.н.).

- Липсват надеждни системи за контрол на качеството. Неефективен е контролът при акредитацията, никакъв следакредитационен контрол.

- Слаба мотивация и недобър социален статус на академичния състав.

- Недостатъчна мобилност - липса на добра съизмеримост на образователно-квалификационните степени. Неефективна е системата за натрупване и трансфер на студентски кредити.

Министър Вълчев отговори и на многобройни въпроси, зададени от аудиторията.

КАКВИ СА ОЧАКВАНИЯТА ОТ ВЛИЗАНЕТО НА БЪЛГАРИЯ В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ?

Ангелина РАНГЕЛОВА

Десет дни преди присъединяването на България към Европейския съюз направихме анкета в Пловдивския университет, свързана с очакванията от този акт. Ето и някои от отговорите:

Нямам особено мнение по въпроса. Не мисля, че нещата в България могат да се променят толкова бързо. Аз лично бих се възползвала от падането на границите и бих записала магистратура в чужбина.

Павлина Русева, Макроекономика, III курс

Смятам, че ще се вдигнат цените на всички стоки, стандартът на живот ще се повиши. Но постепенно ще изгубим идентичността си. Относно възможностите за реализация в чужбина мисля, че всеки, който иска да се справи, може да го направи и без да сме в съюза.

Петър Василев, Право, III курс

Мисля, че нищо няма да се промени. Влизането няма да окаже особено влияние върху миогледа на хората. За нищо не бих заменила България.

Спасимира Маджарова, Българска филология, III курс

Коментираното от Алеко преди повече от век: „Европейци сме ние, ама все не сме до там” в общи линии добре илюстрира прехода на България към ЕС. Влизането ни в Европа едва ли ще ни промени, ако някъде дълбоко в нас не сме изработили критерии, които да ни направят европейци. Друг е въпросът до колко уютно бихме се чувствали в Европа, бидейки българи.

Ас. Светлана Стоянова, преподавател по българска литература

Може би има някаква надежда да се промени нещо, но всичко зависи от всеки един човек индивидуално да се промени. Дано да се промени стандартът на живот. Аз предпочитам да остана в родината си и да се реализирам тук, отколкото да отида в чужбина и да робувам и да не постигна желаната реализация.

Иван Събчев,

Актьорско майсторство за драматичен театър, III курс

Според мен най-голямото предимство от приемането ни в ЕС е, че институциите и хората ще започнат да спазват правилата, което много липсва в момента. В началото ще бъде повече отрицателно, отколкото положително, но при всички случаи трябва да отидем към по-добро.

Лалиана Груева, Български език и френски език, III курс

Определено ще се забатачим първата година. Първо бих изчакала да видя какво ще стане, а после да се възползвам от новите възможности.

Мария, Българска филология, III курс

Всеки чака с нетърпение, но никой не знае какво ще стане.

Димитър Милушев, Българска филология, III курс

Ще бъде много тежко, защото ще тръгнем да гоним стандарт, който много трудно ще стигнем, ако изобщо го стигнем. Италианците, които са много по-развити икономически, го преживяха страшно тежко. Надявам се след години да започнем да отстояваме правата си.

Светослава Петрова, Български език и френски език, III курс

„ДОСТОЙНО ЕСТЬ“:

един достоен гнешен поглед към миналото на достойния Свищов*

Доц. д-р Светла СТРАШИМИРОВА –
Философски факултет на
Софийския университет

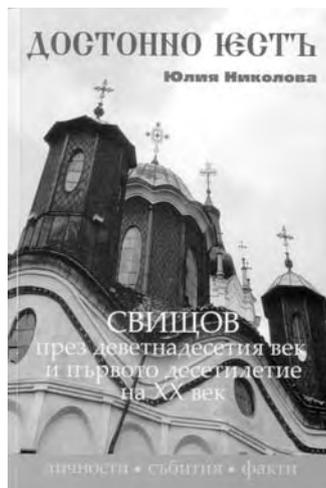
Днес често се срещаме - и във всекидневието си, и на книжния пазар - с различните изяви на една нескривана и дори афиширана носталгия към миналото. Изработват се родословни дървета, пишат се родови хроники, издават се краеведски четива за села и градове, усилено се подреждат семейни албуми, фотографите на прадедите от края на XIX и началото на XX в. се окачват по стените в ретро рамки като белег за някогашния престиж на рода. Онзи, който пък няма такива семейни фотографии (а би желал да има, за да легитимира силно липсващото му днес родово достойнство), си ги купува от сергиите, където такива се намират лесно: разпродадени на безценница от обеднели докрай наследници на някога престижни български фамилии...

Времената се менят, менят се т.нар. елити (те, впрочем, винаги са условни), но същевременно достойните хора – все едно какъв е икономическият им статус – винаги съхраняват по автентичен начин достойнството си. Защото то, преди всичко друго, е духовна категория.

От висока духовна категория е и книгата на Юлия Николова, посветена на достойния някогашен Свищов. Това е книга, която непременно трябва да се появи и то тъкмо сега: за да подреди в цялостна многоцветна картина разпилените ни и откъслечни асоциации за този град – символ на европейския стил на живот на българите през Възраждането. Стара и всеизвестна е представата за Свищов, който “в турско време” е минавал за “един от най-търговските и образовани градове” и е имал интелигенция, “прочута между българския интелектуален свят”/с.14/. Многобройни са имената на известните свищовлии, пряко свързани с хода на историята ни, с българската духовна култура. Добре известен е свищовският произход на Алеко Константинов, на Димитър и Иван Шишманови, на Николай Павлович, Александър Божи-

нов, Драган Цанков, Григор Начович и пр. Но Юлия Николова е издирила и подредила биографични данни и информация за над 800 видни свищовски деятели в третата част от книгата си, определена като “Енциклопедичен справочник” (в обем над 200 стр.). В него винаги можем да открием някое изненадващо присъствие – на познати от българската история имена, за които не сме знаели, че са свързани със Свищов. Много интригуваща информация може да срещне читателят в тази книга, която е нещо много повече от краеведско проучване, нещо много повече от биографичен справочник за видни свищовлии: тя е и документален сборник – за история, култура, бит, нрави, ценности нагласи, поведенчески модели, манталитети...

Когато се говори за Свищов през Възраждането, като че ли в масовата представа изпъква открояващият се типаж на фина и изискана свищовлияка, отличаща се с тоалети по виенска мода, която често говори и френски, и немски. Както казва един пътешественик от началото на 70-те години на XIX век, у нея има един “деликатец и нежност”, присъщи само на “най-

изтънчените европейки” (с. 15). Отвъд тази изтънченост обаче, скептичният поглед на Тодор Икономов е откривал по-скоро външна показност: “Види се, - пише той – за свищовци е по-важно как са облечени дъщерите им, как седят и с какви фрази посрещат и проваждат хората, а не какво говорят...” И според него е очевидно, че “свищовци са тръгнали подир лустрата на живота и търсят четки за лустросване между чуждите народи...”(с. 14).

Тези и още много други прекрасни коментари са издирени и подредени от Юлия Николова в първата част на книгата ѝ, изградена най-вече от документи. Тук намираме откъси от спомени, свързани със Свищов, описания на града и околностите му, стихове, посветени на него, български народни обичаи от този край, текста на една коледна благословия – непроучвана досега от фолклористи, и още много други документи. Всички те са тематично подбрани и аранжирани така, че да осигурят шанса и удоволствието на читателя от едно автентично навлизане в атмосферата на възрожденския Свищов.

Само силно чувствителен човек като Юлия Николова е способен да отсее и подреди материалите – фолклорни, архив-

ни, мемоарни, пътеписни, литературни (основно в първата част – “Достойно еСТЬ”), а наред с тях, във втората – ненаатрапчиво да изведе и собствените си коментари. Водещ български специалист в полето на възрожденската ни култура, доц. д-р Юлия Николова е написала с лекота и видимо удоволствие тази втора част на книгата си – “Градът и неговите жители”. Тук се открояват множество интригуващи проблеми – като този за името на града, основни моменти от историята му, за махалите му, за търговските топоси и техните символи (пазарите, часовниковата кула, чешмите, хановете), за културните средища (църкви, манастири, училищата, читалището). Всяко от тези присъствия е живо, предадено основно чрез впечатления от съвременници: сякаш авторката само води повествованието, но се стреми да остави преките свидетели и архитектурните и битови детайли да говорят колкото може повече. Жителите на свой ред са представени според основното си присъствие в живота на града като – дарители, монаси и свещеници, учители и книгоиздатели, вестникари, музиканти, артисти, поети, преводачи, художници, лекари, бунтовници и общественици. Отвъд всичко обаче стоят водещите типаж на свищовлията и свищовлияката: тяхното присъствие оживява в представите на читателя и той започва да изпитва една тиха мъчалива благодарност за тази интригуваща и радостна среща, която Юлия Николова му е осигурила с този цялостен свищовски свят от XIX и началото на XX в. ...

Струва ми се, че чрез тази книга можем по-добре да разберем защо Н. Бозвели нарича Свищов “радостотворно място”. И чрез това разбиране-усещане да обогатим с много живот собствените си представи за българската възрожденска култура в нейното пътуване към Европа...

*Словото е произнесено на 11.XII.2006 г. в София във връзка с премиерата на книгата.

111 ОТЛИЧНИЦИ И ТЕХНИТЕ КОЛЕГИ ОТ ФАКУЛТЕТА ПО ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛНИ НАУКИ ПОЛУЧИХА СВОИТЕ ДИПЛОМИ

Промоцията на Випуск 2006 във Факултета по икономически и социални науки се състоя в Културния дом на железничарите на 5 ноември. По традиция връчването на дипломите се прави на този ден, който е и празник на факултета.

Доц. д-р Аксентия Замфирова – декан на ФИСН, приветства абсолюенти и гостите и откри празничната програма, която включваше няколко събития.

Много преподаватели и гости уважиха промоцията на Випуск 2006

Тържествената част започна с концерт, в който участваха и студенти от новата специалност "Музика" към Педагогическия факултет. След концерта дойде ред на най-очакваната част – тържествената промоция. Тази години във ФИСН се дипломираха 297 студенти по петте бакалавърски и 501 в осемте магистърски програми. Числата са сериозни, но още по-впечатляващ е броят на отличниците – 111 (36 бакалаври и 75 магистри).

Дипломите на абсолюенти, завършили съответните специалности с най-висок успех, връчи деканът доц. А. Замфирова. Ето и техните имена: **бакалаври** - Алие Сюлейман Боза (отличен 5,98), Макроикономика; Емилиана Велкова, МИО; Цвета Митева и Александър Петков, Политология; Мария Костадинова, Маркетинг; Анелия Юриева, Макроикономика (задочно), Елена Йорданова, Стопанско управление (задочно). **Магистри**: Гертана Колева (отличен 6),

Бизнес комуникации и връзки с обществеността; Сафет Мустафов (отличен 6), Приложна психология; Блага Романова, Счетоводство и анализ; Тодор Аршинков, Международна търговия; Петя Добрева, Финансов мениджмънт; Теодора Керанова, Управление на човешките ресурси; Надежда Малинова, Политически стратегии в публичната администрация; Йордан Димитров, Бизнес администрация. Имената на останалите отличници, поради големия брой, бяха само прочетени публично, а дипломите им бяха връчени по-късно заедно с останалите абсолюенти по специалности.

С приветствие към своите колеги се обърна отличничката на випуска при бакалаврите Алие Боза. Да поздравят своите колеги пожелаха още двама от отличниците. Александър Петков зададе реторичния въпрос "Какво е щастие?", на което отговори така: "Човек е бил щастлив, когато иска нещо, което е

Слово на Светла Павлова, завършила с отличен успех бакалавърската програма по Макроикономика

Драги преподаватели, абсолюенти, гости,

Четири години изминаха толкова бързо, сякаш едва вчера бяхме плахи първокурсници, а днес сме облечени в тоги. На финалната права, която е и праг на ново начало, си спомняме, осмисляме, оценяме, правим равносметка. Тук и сега е моментът да се обърна от името на абсолюентите към вас, преподаватели, и да изкажа благодарност за всичко, което ни давахте през изминалите години. Като икономисти, вече можем да оприличим образованието на производствен процес.

В началото, като постъпихме във Факултета по икономически и социални науки, бяхме като суровини – необработени, недотам ориентирани, неадаптирани. Благодарение на вас ние се превърнахме в изградени продукти, които вече са готови да излязат на пазара. Придобихме това, което прави:

зависимия – независим;

несигурния – уверен;

чрез което в хаоса откриваме реда – знанието!

Правейки равносметка, обикновено човек иска извинение.

Извинете ни, че понякога кривата на търсене на знания се изместваше надолу и наляво, което ви принуждаваше да компенсирате със свръхпредлагане на курсови проекти, контролни, реферати... Извинете ни, че понякога ефектът от студентския купон доминираше над Ефекта на Хикс и на Слуцкий.

Днес ние излизаме на пазара на труда и логически следва да се конкурираме. И тъй като сме засегнати от професионални изкривявания, свързваме конкуренцията с маркетинговата политика. Ще се борим, залагайки на елементите на маркетинг-микса. Чрез индивидуалните качества, които притежаваме – това е единият елемент от микса, качеството. Чрез мобилността на работната си сила – бихме могли да асоциираме с друг от елементите, пласмента. Чрез комуникативните си умения – следващия компонент, комуникацията. Само не смятаме да се впускаме в ценовата конкуренция, защото търсим възможно най-висока възвръщаемост от труда си!

Оттук нататък поемаме своя път и в трудните жизнено условия, в рисковата среда ще се стараем да следваме основния принцип в икономическата наука, на който всички вие ни учихте през цялото това време – при всякакви ресурсни ограничения да се стремим към максимални резултати!

КАТЕДРАТА ПО АНГЛИЙСКА ФИЛОЛОГИЯ БЕШЕ ДОМАКИН НА НАЙ-ВИСОКИЯ МЕЖДУНАРОДЕН ФОРУМ ПО АНГЛИЦИСТИКА И АМЕРИКАНИСТИКА В БЪЛГАРИЯ ЗА 2006 ГОДИНА

Годишната конференция на Българското дружество за британски изследвания (BSBS) и Българска асоциация за изследвания по американистика (BASA) под наслов "Интеркултурна комуникация" бе проведена от 03.-05.11.2006 в Нова сграда и бе организирана от катедра "Английска филология" към ПУ "Паисий Хилендарски". Участието на представители на всички английски катедри в страната и редица гости от чужбина, както и усилията на организационния комитет, с председател гл. ас. Атанас Манчоров и секретар гл. ас. Златка Червенкова, превърнаха конференцията в най-престижния академичен форум на англицистиката и американистиката в България и запомняща се домакинска изява.

Сега, след като събитието е отшумяло, можем да направим следната равностметка: общият брой на участниците бе деветдесет, от които 60 от страната и 30 от чужбина.

Пленарното заседание бе открито от най-изтъкнатите учени измежду всички участници - проф. Марк Шантие, президент на Европейската асоциация за американистика, и професор Уилям Болхауър от Държавния Университет на Луизиана. Презентацията на проф. Шантие, "Пи-

сане и отговорност: някои затруднения" („Writing and commitment: a few quandaries"), както и тази на проф. Болхауър, "Карти на света, новият океански ред" ("Maps of the World, The New Oceanic Order"), дадоха тон за един изключително успешен и полезен дебат.

След закриването на официалното пленарно заседание започнаха четенията в различните секции. Въз основа на изследователския профил на предварително заявените

Уилям Шекспир

доклади секциите бяха оформени както следва: *Британска литература, Американска литература, Езикознание, Културознание и Образование.*

Несъмнено измежду най-приносните и впечатляващи доклади бяха "Английски и български поети от Първата световна война" ("English and Bulgarian First World War Poets") на доц. д-р Весела Казарова от катедра "Англицистика и американистика" към СУ "Св. Климент Охридски", "Глобализацията на/и образованието: съвременни тенденции в българското и американското университетско образование" на доц. д-р Юлия Стефанова, Директор на Комисията "Фулбрайт" за България, "Културата на есето като метод за оценка в един университет на Великобритания" на Мариън Колидж от Лондонския Столичен Университет и др.

Ключов момент в заключителния неделен ден на конференцията бе мултимедийният работен семинар по превод, воден от Урве Лаас, Директор за България на Генералния директорат за преводи на Европейския Съюз. Семинарът протече в Компютърната лаборатория на ФМИ, като основната му цел бе разясняването и популяризирането на последните компютърни тех-

нологии и бази данни в служба на преводача в контекста на съвременните културно-политически реалности при присъединяването на България към ЕС.

Конференцията бе проведена и организирана на високо равнище, като това мнение се споделя не само от членовете на катедра "Английска филология". Мнозина от участниците в конференцията споделиха в неформални разговори, че добрата организация и приятелската атмосфера са спомогнали за обмена на идеи и за изграждането на дълготрайни контакти между представители на различни институции.

Всичко това нямаше да бъде възможно без подкрепата на ръководството на ПУ в лицето на помощник-ректора н.с. Румен Киров, ръководството на Международния панаир (Пловдив), както и на местните клонове на издателствата "Оксфорд център" и "Макмилън".

Организирането на този високо престижен форум има за свой безспорен принос не само налагането на катедра "Английска филология" като активен фактор в пространството на българската англицистика и американистика, но и поставя на международната академична карта ПУ "Паисий Хилендарски" в качество то му на институция, подкрепяща изследователските проекти и насърчаваща междунституционалното сътрудничество. Надяваме се тази политика на взаимопомощ да бъде насочена и занапред към представителите на българската англицистика, работещи в сферата на науката и съвременното университетско образование.

Атанас МАНЧОРОВ

111 ОТЛИЧНИЦИ...

ОТ СТР. 4

преживял, да се повтори отново. Мисля, че всички ние искаме отново да се повтарят тези незабравими студентски години." Много аплодисменти предизвика и словото на Светла Павлова, която поздравяваме специално, тъй като през тази година спечели и награда от литературния конкурс на в. "Пловдивски университет".

Студентският съвет на ФИСН награди двама студенти за активно участие в организирането на празника – Маргарита Любенова и Борислав Стойков.

От 17 часа на стадион "Академик" се проведе финалът на футболния турнир, в който участват осем отбора от факултета. Турнирът, чието начало беше поставено на предишния 5 декември, вече е тре-

ти и се очертава да бъде традиционен. Заслугата за неговата организация е на споменатия по-горе Борислав Стойков – Макроекономика, III курс. Интересът към представянето на футболистите беше много голям – над 100 души аплодираха техните изяви. Победител стана отборът на МИО, III курс. Избран беше и идеален отбор на турнира, включващ 6 от най-добре представилите се играчи, които получиха по един спортен екип.

И разбира се, последният акцент в програмата беше абсолютен бал в хотел "Марица", където емоциите от изживяното през деня и спомените от следването допринесоха за хубавия завършек на празника.

"Пловдивски университет"

ДЕМОГРАФСКА КАРТИНА

Александър ПЕТКОВ

Развитието на семейството в Европа през последното десетилетие се определя от особености, известни като „втори демографски преход“. Раждаемостта спада под равнището на простото възпроизводство първо в Западна Европа, по-късно и в Източна. Съвпадането на този процес със социално-икономическата криза през 90-те години е причина за по-голямата им интензивност в източната част на континента.

За този период в страната ни намалението на брачността е близо два пъти. Такъв спад е характерен за всички източноевропейски страни, които започват десетилетието с висока брачност и достигат равнища, близки до тези, които в Западна Европа са резултат от много по-продължителна динамика. Страната ни запазва равнище на брачност, близко до това на държави като Гърция, Испания и Португалия.

Причина за резките промени и бързото намаление на раждаемостта в Източна Европа, и в частност у нас, е и отпадането на демографската политика, стимулираща раждаемостта. Друг фактор е икономическата криза и свързаните с нея намаление на браковете и емиграция на млади хора извън страната.

Нагласи

Изследванията показват, че ценността „семейство“ е запазила своя висок статус. На фона на известен ценностен хаос и дезориентация в страната това е знаменателно. Ценности като „трудолюбие“, „справедливост“, „чест“, дори предста-

младите заявяват, че приемат единствено свободния съюз за форма на тяхното семейство, а 18% биха отгледали децата си в такъв.

Що се отнася до децата - младежите, които искат да имат две деца, са по-малко, отколкото посочилите, че семейството трябва да има толкова (66.0% срещу

вите за „добро“ и „зло“ са загубили своята еднозначност. Тук ценностите „семейство“ и „деца“ са не само стабилни, но и са противовес на общата обърканост. Те дават перспектива в живота. В този смисъл „семейството“ и „децата“ заместват липсата на реализация и просперитет.

Има известна трансформация на отношението към формите на брака и семейството. То осезателно се либерализира - хората все по-често възприемат свободното безбрачно съжителство - както за младите, така и за разведените или овдовелиите.

Дори налице е група с радикална нагласа -15% от

68.9%). Това показва, че репродуктивното поведение на бъдещите родители често ще води до по-малък брой деца от желания. С други думи, репродуктивните идеали на част от младите хора няма да бъдат реализирани.

Изследванията сочат, че едно дете в семейството е идеал само на 1/10 от хората, а с толкова са двойно повече от тях. Обратно, идеалът за семейство с три и повече деца, се реализира едва при половината от желаещите го. Вярно е, че за част от лицата репродуктивната функция не е приключила и те биха могли да имат още деца, но нещата не биха се изменили съществено, тъй като само 14.5% са отговорили, че го желаят.

Все още няма радикално различие между поколенията, но ясно се очертава тенденцията двудетният модел да се стеснява по обхват и постепенно да се трансфор-

мира в еднодетен. Съвкупността, възприела еднодетния модел, вече приближава 1/5 от младите. Това е устойчива тенденция, която при наличните условия само за едно-две десетилетия ще утвърди тази норма на детност.

От съпоставката на резултатите от множеството изследвания се разбира, че репродуктивните потребности и идеали на значителна част от съвременниците ни следва да останат нереализирани.

Състояние

Според последното преброяване у нас близо половината от семействата с деца имат по едно дете. Заедно с това намалява делът на семействата с две и три деца. Безспорно кризата през последните години е ключов фактор, тъй като промени в съзнанието се осъществяват изключително трудно и бавно.

Вероятно това е следствие от нелеките жизнено условия, отчуждението, загубата на перспектива и ред други причини. Накратко, все повече са хората, които могат, но не желаят да имат брак или деца. Носител на тази тенденция са и подрастващите. Вече 4% заявяват, че не желаят да създадат семейство, предпочитат да са сами, дори ако имат дете, а 3% декларират, че не желаят да имат деца.

Един специфичен феномен, обясняващ снижаването на раждаемостта, е чувството за отговорност към децата. Тази добродетел е изправена срещу бедността и чувството за безизходица.

Следователно репродуктивният стремеж е в дисонанс с материалните перспективи на хората. Днес над

Александър Петков е студент в Магистърска програма „Приложна психология“ и младши изследовател към проект „Up2Youth“ (приблизителен превод „Задачите на младежта“) с международен ръководител Андреас Валтер (Andreas Walter) от Университета в Тюбинген (Tübingen), Германия.

Тестът е обобщение на прегледа на литературата по проекта в България.

НА БЪЛГАРСКИЯ ПРЕХОД

70% от населението изпитва стрес пред заплахата от обедняване. Става дума за депресия, за паника и страх. А такава нагласа е несъвместима с отговорността на българите към децата, към задължението да им осигурят добро бъдеще и старт в живота.

Все още устойчивата двудетна норма, сама по себе си, е източник на стрес, на чувство за житейска неудовлетвореност. Тя води до нравствен и емоционален дискомфорт, че човек не може да има толкова деца, колкото би желал.

Този проблем се влияе и от една друга особеност - склонността да се оплакваме, да търсим извинение и да прехвърляме вината. За съжаление, това е общоприетото извинение и самооневиняване на младите хора. То се поддържа от родители, близки, медии и дори от специалисти.

Извънбрачната раждаемост е друг феномен, заслужаващ внимание. Налице са сравнително високи нива - за средата на миналото десетилетие тя е близо 1/4 от всички раждания, докато в началото му е била около 1/7.

Проблемът обаче е в характера на тази раждаемост, а не в темпа на нарастване. У нас голямата част от извънбрачните деца са оставяни в специализираните домове. Значителна част от майките са под 16 или под 18 години. Извънбрачното дете се отглежда от майката предимно в повисоките възрастови и образователни групи - често тези жени съзнателно приемат тази стъпка, преодолявайки страха от отношението на околните, както и материалните трудности.

На другия полюс стои проблемът за стерилитета. Тревожно е, че влошеното здраве е честа причина за бездетство. Съвременните условия на живот се отразяват на здравето и жизнения тонус - както сред жените, така и сред мъжете. Това неминуемо влияе и на репродуктивната способност. Също така ниската полова култура и абортите могат да доведат до здравословни проблеми от подобен характер.

Политика

Голяма част от младите родители се оплакват от липса на помощ при отглеждането на детето и акцентират върху затрудненията си при съчетаване на работата и родителския дълг.

Необходимо е в държавната система за стимулиране и регулиране на раждаемостта: да се приеме адекватен подход към семейството, раждаемостта и майчинството; да се изгради ефективен механизъм за подпомагане на майките и младите семейства; да има нужното ниво на защита на детството; да се поддържа образа на здравото семейство и отговорното родителство - поне в държавните медии;

Що се отнася до извънбрачното родителство - щом жена е решила сама да роди и отгледа дете, обществото има интерес да я подпомогне. Като всички помощи за детето и майката следва да са под обществен контрол. Да е сигурно, че детето се гледа добре, че не е малтретирано, че парите се дават за него, а не се пропиляват от родителите.

Обратен е публичният интерес и нужният подход към извънбрачните ражда-

ния от непълнолетни майки. Тук трябва да се създадат предпоставки за ограничаване на извънбрачните и нежеланите раждания от майки-деца. Това следва да се извърши чрез образователни кампании. Необходимо е да се повиши сексуалната култура на младите, да се запознаят с различните методи на контрацепция.

Тази необходимост се потвърждава и от високия дял на жените, които не използват никакъв метод за предпазване от забременяване. Модерните методи не са по-разпространени сред по-младите жени, както би могло да се очаква. Използването на отдръпването като метод за предпазване от забременяване е характер-

но.

Очевидно подходът към извънбрачните раждания не може да бъде еднакъв.

Необходимо е демографската политика да се преориентира от количествените (брой родени) към качествените аспекти - здравето на родените деца и шансовете им да израснат като пълноценни граждани. Важно е намаляването на риска от деградация на част от децата, чрез осигуряване на социален минимум за израстване в здравословна, нравствена и интелектуално стимулираща среда.

(Данните са от изследвания на НСИ и агенция АССА-М)

АМЕРИКАНСКИ ФИЗИЦИ СА ИЗМИСЛИЛИ ТЕХНОЛОГИЯ ЗА БЕЗПРОВОДНО ЕЛЕКТРИЧЕСТВО

Група физици от Масачузетския технологичен институт е разработила технология за предаване на електроенергия по метода на електромагнитния резонанс. Както заявяват физиците, технологията е абсолютно безвредна и проста за прилагане, но в настоящия момент съществува само във вид на математически модел.

Новата технология се основава на откритото преди 100 години електромагнитно излъчване. Същественото е в това, че свързаният с източник на захранване предавател, представляващ т. нар. дълго живеещ резонатор, създава вътре в себе си електромагнитно поле. За да се създаде електрическо напрежение е нужно да се постави в радиуса на приемането резонатор, настроен на тази честота, на която е и предавателят. Схемата на действие

много прилича на ефекта от акустическия резонанс, отбелязват физици.

Изобретателите предполагат, че изобретението им ще намери приложение в различни мобилни устройства - като преносими компютри, мобилни телефони и други. Засега то съществува само на книга. Новата технология е абсолютно безвредна за хора, животни, битова техника и електронни устройства.

Изобретението на физиците от МТИ не е първият опит за предаване на електроенергия без използване на проводници. Известният физик Никола Тесла в продължение на 16 години строил кула с височина 29 метра, с помощта на която имал намерение да предава електроенергия по въздуха. Строителството било прекратено през 1917 година поради липса на финансиране.

КОИ СА ПРАВИЛАТА, КОИТО ЗАДЪЛЖАВАЛИ РИЦАРИТЕ ДА СЕ ДЪРЖАТ КАТО РИЦАРИ

Катя БЕЛЧЕВА

Всеки от нас е израснал с рицарските романи, избрал си е любими персонажи – дали това са крал Артур и неговите рицари на Кръглата маса, дали е Дон Кихот или са героите от знаменитата книга на Сенкевич “Кръстоносци”, по-важното е, че всеки е съхранил нещо от тяхното очарование в най-широк смисъл. Всеки е бил впечатлен от правилата, които рицарят е бил длъжен да спазва. Тези правила са включени в т.нар. рицарски етос, за който ще стане дума по-нататък.

Етос (etos, ethos) произлиза от гръцката дума ethos и означава обичай, нрав, бит. Според философското си и социологично значение етосът е широк термин, който обхваща обществения и културен характер на дадена група или общество. Близко родство с него има етиката. Термина етос е прието да се използва, когато се отнася за сбор избрани обичаи на народ или група, която образува една цялост.

Мария Осовска приема следната дефиниция: „Етосът това е стил на живот на някакво общество, всеобща – както предлагат някои – ориентация на някаква култура, приета от нея йерархия на ценностите, която е или формулирана, или дадена да се прочете от действията на хората”.

Рицарският етос представлява съчетание от ценности, приети и одобрени изцяло от носителите на рицарската култура – т.е. рицарите. Съставлява сбор от норми, които се установяват през столетията и определят личния образец на идеалния рицар или формират модел на поведение, приет в рицарското общество. Рицарският етос до голяма степен влияе на класовата идентичност на рицарството – отличава рицаря от селянина или градското съсловие, очертава цялостния стил на живот на рицарите. Неговите следи се запазват в много извори, както в средновековната художествена литература, така и в хрониките и миниатюрите.

Рицарството бележи своето начало от XI в., когато започват да възнаграждават със земя заслужилите войни в Западна Европа и замира заедно с края

на Средновековието. Основната разлика между война и рицаря е различният интелект. Макар че войните не се различават от рицарите по уменията си да воюват, разликата е целта, в името на която воюват. За рицарите, съобразно с техния етос, важни са принципите: да браниш господаря, религията, щедростта, честта и желанието да заслужиш дамата на сърцето. Рицарското съсловие е силно и неразривно свързано с християнската религия. Люлката на рицарството е Франция, по-късно рицарството като съсловие се обособява по немските земи и в останалите държави, принадлежащи към латинската култура.

Средновековният рицарски етос води своето начало още от античната епоха, от Древна Гърция, в която се развива спартанският етос и Хомеровият етос, етосът на войните от „Илиада” и „Одисея”.

Етосът на първите рицари, доста брутален и зависим от такива ценности като физическа сила, достойнство и смелост, с времето започва да еволюира в по-висши форми. Голямо влияние за това оказват Църквата и рицарската литература.

От края на XI в. Църквата е заинтересована от това да има влияние върху рицарските ценности. Важен момент е появата на идеята за защита на вярата, която с времето става основна част от рицарския етос. През XII в. теоретично са обрисувани рицарските качества в трактата на Bernard Clairvaux „Libez ad Milites Templi de lande novae militae” (Възхваля на новото рицарство”). Текстът, представля-

ващ своеобразен манифест, обхваща образа на новия рицар – война, изпълнен с любов към християнството, безразличен към земните дела, проправящ с меч си път към Рай. Св. Бернард пише: „Рицарят на Христос се отправя към смъртта със спокойствие... ако умира, то е за своето благо, ако убива, то е за Христос...”.

Развиващата се през XII и XIII в. литература на трубадурите е причина към рицарския етос да се включат поредните ценности – обич и благоразумие.

Научните разработки показват по разнообразен начин ценностната система на средновековния рицар. Интересна е

формулировката на полския учен Д.Пивоварчик, който в описанието на рицарските ценности споменава 7 добродетели, които са в опозиция на седемте смъртни греха: вярност (fidelitas), набожност (pietas), мъжество (virtus), благоразумие (prudentia), съблюдаване на семейните ценности (curiositas), щедрост (largitas) и чест.

Може да се приеме, че в състава на рицарския етос влизат следните качества:

- **Добър произход** – представлява един от основните атрибути на рицаря. Легитимира богато родословно дърво, което е повод за гордост и потвърждава високата обществена позиция.

- **Рицарска съсловна солидарност** – неин израз, на основата на Западноевропейската култура, е идеята за рицарско братство, която намира своето продължение в призива за солидарност при турнирите.

- **Щедрост** – скъперничеството е качество, достойно за

презрение, характерно за селянина или градското съсловие. Истинският рицар трябва да бъде разточителен. Щедростта увеличава съюзниците. Рицарят е длъжен да бъде щедър особено към Църквата, личностите от неговото обкръжение, бедните, а най-вече към хората, които разпространяват хвалебствия за неговата щедрост.

- **Жажда за слава** – рицарят търси възможност за разгласа на своето име, както на бойното поле, на лов, така и по време на рицарските турнири. Стремещт към добро име и слава след смъртта непрестанно се появява из средновековните хроники.

- **Храброст** – да обвиниш рицар в страхливост представлява най-голямото оскърбление. Желанието да се покаже храброст е толкова силна, че противоречи на здравия разум. По този начин се стига до смъртта на цели хоронгли от рицари, които атакуват вражеска войска, превъзхождаща ги по численост.

- **Удържане на дадената дума (вярност)** – по това качество рицарят се отличава от селянина и градското съсловие, с условието, че се отнася само за хората с равен на него произход. Особено важно място тук заема дадената дума за вярност към сеньора, на което се опира основата на феодалната система.

- **Етика на битката** – това е една от основните съставки на рицарския етос. Ражда се от стремеша към равни шансове в битката (да не се нападнат по-слабите, да се даде допълнително оръжие на противника), задължението да се биеш лице в лице и да уважаваш противника. Това се отнася също така само за противник от добър произход.

- **Физическа сила, красота, привлекателност** – качества категорично открояващи рицаря от плебея. В рицарската литература война с добър произход притежава

НОВИЯТ БРОЙ НА СПИСАНИЕ

Поредната книжка е посветена на 10-годишния юбилей на сърбо-хърватистиката в Пловдивския университет. По принцип тематичен брой се прави много по-трудно, но редакционният екип беше твърде улеснен от едно важно и желано от всяко издание обстоятелство: големия избор от материали, които бяха предложени както от наши, така и от чужди (основно сръбски) изследователи и писатели. Редакцията беше буквално затрупана от изключително ценни текстове, които не биваше да остават в папките, за да чакат следващия брой. Ето защо книжката (близо 300 страници!) отново е двойна.

Началната рубрика – „Извори”, запознава читателите с текст от XII в., известен като „Летопис на поп Дуклянин”. Този ценен и за българската история източник е за първи път цялостно преведен (но все още непубликуван) от нашата дипломатка Елисавета Ненчева, но на страниците на списанието е представен само частично и все пак достатъчно атрактивно, за да даде идея за манталитета и стила на „отеца на южнославянската

Издание на Филологическия факултет – списание „Славянски диалози”, излиза вече трета година. И всеки нов брой предлага уникални, непознати до този момент за българския читател текстове от различен характер, които представят същностни страни от културното битие на славянските народи.

историография”.

За следващата рубрика – „Непожълтели страници”, редакционният екип изказва благодарност на проф. д-р Светлозар Игов, който представя своята интригуваща теза за националната идентичност на Иво Андрич, изразена в неговия поетичен дебют, – а Андрич е автор, на когото проф. Игов е посветил стотици страници и като изследовател, и като преводач. Статията е придружена от факсимилета със стихотворенията на Андрич, включени в антологията „Млада хърватска лирика” от 1914 г., които проф. Игов превежда за първи път на български език.

Художествените текстове представят едни от най-значимите писателски явления на XX в.: от класика на модерната сръбска поезия Милан Дединач до живите класици Михайло Пантич и Йован Зивлак. Сред тях се откроява фигурата на Дубравка Угрешич,

която в разговор с една полска журналистка говори с присъщата си откровеност за болезнените проблеми на своето време и лична съдба.

Научните изследвания обхващат широк диапазон от проблеми – от историята на сръбския език (проф. Божо Чорич) и едни от най-ранните изяви на сръбската литература (Аня Йефтич, Драгиша Бойович) през същностни аспекти на поетиката, характерни за литературния XIX век (Младенко Саджак, Ранко Попович), до проблеми, отнасящи се до съвременната литература (Саша Шмуля) и език (Славка Величкова, Палмира Легурска, Ничка Бечева). Някои разсъждения, особено тези, които се отнасят до старата сръбска литература и историята на сръбския език, може би ще звучат за българския читател твърде провокативно, тъй като предлагат трактовки чужди и дори неприемливи за българската наука. Имайки

предвид обаче, че те са заявени от авторитетни сръбски учени, читателите би трябвало да оценят възможността, която им се удава, да попаднат в една естествена дискусивна среда, присъща на истинския академизъм. По този начин списанието доказва своята диалогичност и отвореност към различни научни становища, които биха могли да се превърнат в научна дискусия на неговите страници.

Други постоянни рубрики – „Рецензии”, „Етажерка”, „Хроника”, „Календар”, съдържат ценна информация за нови издания, културни събития и личности, които дават съдържание на духовното битие на всеки един народ и осмислят неговата културна самобитност и общочовешка ценност.

„Славянски диалози” очаква диалога с вас, читатели. А може би желаете да се абонирате? Едногодишният абонамент за три броя е 20 лв. Как да направите това ще разберете, след като ни пишете на следните адреси:

slav_dial@yahoo.com;
magelanus@abv.bg.

От редакцията на списанието

ОТ СТР. 8

още от детство нечувана сила и физически качества. Рицарите прекарват почти половината си живот на седлото, без значение от времето, понякога в продължение на дни. Това не е занятие за слаби, многобройните турнири служили за заявяване. Физическата сила е предпоставка за успех на бойното поле.

• **Чест** – тя става основа на рицарския идеал. Рицарите с удоволствие участват във военни действия не заради обвързаността си като васал или за придобиване на плячка, а заради чувството си за чест. Честта диктува да се води битка в първите редици и да се умира за краля. Организиране-

КОИ СА ПРАВИЛАТА...

то на засада, убийството на беззащитен, нападението на недобре въоръжен противник и бягство от бойното поле се считат за безчестие. Честта изисква от рицаря да помага на хората, изпаднали в беда.

• **Смелост и мъжество** – готовност да отгладеш живота си в името на другия. Непотстъпчивост в отбраната на Църквата показват тамплиерите, които се борят не за собствена слава, а за вечно спасение, прослава на рицарския орден и на цялата Църква.

• **Религиозност** – всички сфери на живота през Средновековието са свързани с религията. Задачата на рицарите е

да бранят Църквата, нейните свещеници и да разпространяват истинската вяра. Най-богатите рицари са основатели на църкви, за опрощаване на греховете те давали значителна част от своите приходи в дар на манастирите и църквите. Понякога са дарявани няколко села. Всекидневно рицарите взимат участие в литургиите, а в свободното си време четат светите книги. Техен патрон става св. Мавриций.

• **Бедните** – помощта към бедния не е само задължение на Църквата, а и на рицарите. Рицарският етос задължава да се бранят сираците, бездомните и бедните хора.

• **Дамата на сърцето** – благодарение на рицарската литература се появява представата, че мисълта за любимата дава сили на рицаря в боя, воинът вече се бие не само за своята чест, а и за прослава на името на избраницата си. Много от рицарите отдавали сърцето си на дамата и няма значени да ли тя е омъжена. Едно от най-интересните проявления на епохата е твърдението, че истинската любов е вечната мъка по тази, за която не можеш да се ожениш.

Рицарският етос определя образа на идеалния рицар. Независимо, че има исторически примери, той рядко се среща в обикновения живот, а по-скоро си остава литературна фикция.

ЕКСПЕДИЦИЯ „ХИМАЛАИ 2006“

Евгения ИВАНОВА

На 14.12.2006 г. в 15-та аудитория на Биологичния факултет се събраха много преподаватели, студенти, докторанти и гости, които искаха да чуят „Разказ за Непал“ на доц. д-р Димитър Бечев.

Експедиция „Хималаи 2006“ бе осъществена от 25 септември до 25 октомври и в нея участваха десет алпинисти и трима изследователи, сред които и преподавателят по биогеография от Пловдивския университет доц. д-р Димитър Бечев. Както самият той изтъкна, това пътуване е станало възможно благодарение помощта на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, сдружение „Зелени Балкани“, Университетска фондация „Пловдив“ и Cannon – България.

„Разказ за Непал“ направи, присъстващите на презентацията, участници в невероятно приключение, което започна с гледка над облаците от Истанбул до Бахрейн, после поглед над Индия и Непал...

Радушното посрещане, екзотичната национална кухня, внушителните индуистки и будистки храмове, загадъчните черни камъни с вкаменелости във вътрешността си, величествената будистка

ступа, очите на Всевиждащия Буда, Храма на маймуните с невероятната гледка към Катманду, непалските момичета... – всичко тава беше част от пътешествието в картини сред шарения живот на непалците.

Разказът на доц. Бечев продължи с разходка из улиците на Катманду и всеки от присъстващите се пренесе в един препълнен с хора, велосикли, мотоциклети и автобуси свят, където сред невероятното движение, пътуващите се разбираха не с думи, а с песните на клаксони.

Маршрутът на експедицията включвал преход през най-дълбоката речна долина в света, заобиколена от няколко 7- и 8-хилядника... Пътят на участниците се разделил: алпинистите – в една посока, а изследователите – в друга. Така по-малката група, заедно с водачите си, започнала преход в защитената територия Анапурна. Подобни преходи на защитената територия се провеждали един-

ствено с кервани от мулета, катъри и, разбира се, водачи и носачи – изключително опитни и издръжливи хора от местното население.

Доц. Бечев бе използвал всяка възможност, за да заснеме интересното. А то се оказало необятно...

И все пак, за присъстващите в залата не останаха скрити невероятните картини на гигантски бамбукови растения, дървовидни папрати, епифити по дървесните стволлове, вечнозелени дъбове, рододендронов гори, дървета-убийци, мимози и орхидеи, планински и долиненни пътеки, внушителни изгледи на водоскоци и водопади...

Едри цветни пеперуди, богомолки, красиви паяци, раз-

лични видове влечуги, якове, рибояден крокодил, носорог и слонове... – все картини, които накараха биолозите по душа да потръпнат от удоволствие и възторг.

Относно Непал, където обитават няколкостотин племена, разговарящи на различни езици и имащи нелек начин на живот, доц. Бечев сподели, че вероятно именно там човек може да срещне най-щастливите хора. А също така – топли човешки взаимоотношения, взаимопомощ, всеотдайност...

„Разказ за Непал“ бе поредна страница от книгата на Познанието, полъх от непознатото, глътка чист хималайски въздух, свежест и възторг...

„И НА ПЕЧАТ ПОСТАВИХ...“: книгата, езикът, литературата

На 7, 8 и 9 декември т. г. в София се проведе национално честване „200 години българска печатна книга“ („И на печат поставих...“: книгата, езикът, литературата). Основни организатори бяха Народна библиотека „Св. Св. Кирил и Методий“, Институтът за български език и Институтът за литература при БАН.

Пленарното заседание бе открито от ст. н. с. д-р Румяна Дамянова (ИЛ при БАН). Приветствия бяха поднесени от acad. К. Косев – зам. председател на БАН, Т. Пейков – изпъл-

нителен директор на националния дарителски фонд „13 века България“, проф. Б. Христова – директор на НБ „Св. Св. Кирил и Методий“, ст. н. с. д-р Рая Кунчева – директор на ИЛ при БАН и проф. Васил Райнов – директор на ИБЕ при БАН. Негово Високопреосвященство митрополит Калиник Врачански произнесе слово, посветено на първата новобългарска печатна книга – „Неделник“, под заглавие „Нетленен Свети-Софрониев летопис“.

В конференцията с международно участие научното

присъствие на преподавателите от Филологическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“ бе изключително активно. Доклади внесоха проф. д-р Диана Иванова, доц. д-р Пеню Пенев, доц. д-р Стефка Кабанванска, доц. д-р Юлия Николова, доц. д-р Маргарита Славова, доц. д-р Христина Тончева, гл. ас. д-р Елена Гетова, гл. ас. Аделина Странджева, докторантите Милена Динева и Здравко Дечев.

„Пловдивски университет“

КАК СКРИШОМ ПРОЧЕТОХ „ТАЙНИЯТ ЖИВОТ НА ВЕЛИКИТЕ

Милена КАЦАРСКА

Преди месец и нещо взех в ръце книгата „Тайният живот на великите английски писатели“ от Йордан Костурков и побързах да се прибера въщи. Понеже бях развълнувана и любопитна. От една страна, защото великите английски писатели ги знам, но пък „тайният им живот“? От друга, защото авторът е дългогодишен мой колега и приятел и човек винаги се вълнува, когато е на прага да прочете нещо писано от колега и приятел. Спестявайки подробности от тайния ми ритуал на четене, легнах и я отворих. Книгата.

Още от първите страници мелхна онзи носталгичен аромат на скриновете и раклите на баба, в които бяха надиплени премени на различни хора от различно (и отминало) време. Къщата на баба е мястото, където за първи път съм чела повечето от писателите, за които става дума в книгата на Костурков. Дори и никога да не сте стъпвали в Уестминстърското абатство, един такъв спомен от детството може да даде представа за леко киселия дъх на мъх, мъхът, който се въди там, където климатът е влажен. Този стипчив мирис на влажна древност е един от ароматите, които свързвам с Англия, със „зелените земи на Англия“ (Блейк), както казва един от обитателите на „Ъгъла на поетите“ от първите страници на книгата на Йордан Костурков.

Какво толкова ще рече някой – мирис на гробища, мирис на смърт, пък и те всички до един – така или иначе – са измрели. Вярно. Избирайки гробището като отправна точка обаче, авторът на книгата, която е пред нас, не поставя смъртта като крайна точка, като последна дума, а като момент на границата между два живота – живота преди и живота след това. Живота във факти като биологичната структура на животоописанието – по думите на Игълтън – и живота като фикция, като процес на запомняне и забравяне, на селекция, на четене и препрочитане, на канонизиране и анатемосване.

В този смисъл думата „жи-

вот“ от една страна е съществуването на даден човек между раждането и смъртта, но употребяваме и думата „живот“, с която означаваме какво един биограф ни казва за житейския път на този човек. Затова първото, на което ще се спра накратко, е книгата „Тайният живот на великите английски писатели“ като биография/биографии и авторът Йордан Костурков като биограф.

АНГЛИЙСКИ

Общоприето е, че основната стойност на биографията е фактологически основан наратив, който дава кохерентна представа за живота на една личност, а биографът балансира върху тънкото въже, опънато между етичните съображения относно нахлуването и разкриването на живота на друг, въпроса за автентичността на материала и разказа, прилагателната и отблъскваща сила на знаменитостта и емпатията на биографа днес към онази личност тогава.

„Тайният живот на великите английски писатели“ не се впуска в животоописание на една личност, а на пантеон от личности, не се стреми към обхватна изчерпателност, а към обогатяване и разчупване на консервативната дейност да се чества един добре познат живот от миналото; не преповтаря „вече видяното“, а отнася светилника в тъмните ъгли на именията, които великите са обитавали, надничат в техните дрешници и скринове. С „Тайният живот на великите английски писатели“ авторът-биограф колабира принципите на викторианска избирателност в биографиите,

отправя предизвикателство към кохерентността чрез колаж от връзки и руптури, бракосъчетава факт и фикция, за да се родят образите на великите английски писатели на границата между житейските и литературните им текстове. В някои случаи на тази граница се вижда и как животът плагиатства от изкуството (например портрета на Стърн). В тази условна „перспектива на ръба“ съзираме Дън като пресечна точка между поезия, разврат и духовенство, двойствената природа на Марлоу, ангелите и демоните на романтиците, гениите, призраците и дамите на английската литература от Чосър до Шоу. Докосваме се както до душите им, така и до телата им, както при „сърцатия“ Дикенс например.

Така стигаме до втория ас-

пект, който бих искала да засегна – аз-читателката и читателя въобще – читателките и читателите, които посягат към биографията по принцип (и все повече от десетина години насам) и тези,

ПИСАТЕЛИ“

които избраха „Тайният живот на великите английски писатели“ още в първите дни на появата ѝ по книжарниците. Дали защото, както твърдят някои с определен теоретичен уклон, биографията отговаря на масовата житейска потребност от нестандартни и героични образци на социално поведение, или защото описаният в биографичния очерк човек изглежда реален, а това ще рече, че е достижим, че неговата съдба въпреки своята изключителност може да се повтори под някаква форма в живота на другите хора? Или пък масово споделяме романтичния култ към индивидуалността? Или желаем да се възползваме от моста, спуснат от литературоведите до средностатистическия читател чрез жанра на биографията?

В този конкретен случай за мен съществува едно друго из-

мерение – изкусителят Йордан Костурков чрез почти апокрифната си хроника от житейски събития намира съмишленици сред поклонниците на героите от галерията на „Английската Валхала“. Читателят, потискал (нездравословно) желанието си да омаловажи величията, да ги приземи, да се изживее като воайор, посяга към тази книга, потапя се в нея и изплювайки от другата страна, установява, че, изкусен и информиран, просто се е доближил до тях за пореден

път, както когато е чел произведенията им. И през цялото това време авторът вещо го е водил по острието на бръснача между личното, интимното, неприкосновеното и разкритото, изложено, публичното.

И така, докато аз скришом четях „Тайният живот на великите английски писатели“, долових и друг аромат – този от улицата на стотина ярда от входа на Уестминстърското абатство – смесен аромат на кври, риба и донер, на лют пипер и екзотични подправки, на живот сега в днешно време. Усетих „радостта от общуването с великите“, смисъла на тези биографични портрети: „да върнат при нас поетите, драматурзите, романистите, критиците, създали великата столетна английска литература“, по рецептата на самия Йордан Костурков.

ЕКСКУРЗОВОДСКИ ПРАКТИКИ ИЛИ „ТАКТИКАТА НА ГОРЕЩАТА СУПА“

Крум КРУМОВ

Предполагам, че трябва да започна от летището, от бургаското, да речем. Ако можеше да разказва това летище. Колко уникални истории биха излезли от огромните му терминали.

Хора, колкото за три терминала, глъчка, непрестанна смесица от шум на влачещи се куфари, детски плач и нещо като Вавилон... Изобщо всяко летище си е една малка (макар че някои са и доста големи) Вавилонска кула. Размахват се паспорти, представители на различни туроператори се провираат през тълпата, вдигат високо причудливи табели и си личи, че биха искали да имат поне една ръка в повече, за да покрият капацитета от задълженията си.

Сред тази до болка позната обстановка се намерих и аз, уж за последен път (поне така си обещах, да видим), водейки последната за сезона група към терминала. Валеше. Ситните капки дъжд летяха така, сякаш всяка имаше собствена мисия да се разбие в лицето ми. Виждах ги на забавен кадър. Малки прозрачни капчици, през които проблясваха светлините на терминала. Летяха бавно, като във фабулярен филм се удържаха в повърхността на кожата ми, след което се разпръскаха в различни посоки и се сливаха с пейзажа.

Зад мен вървеше група хора, които по време на пребиваването си предизвикаха крайни чувства и които само след няколко минути щяха да искат главата ми, наред с тази на шефа. Опитвах се да дишам нормално, но въздухът на пресекулки излизаше, все едно дълго бе търсил дихателните ми пътища и самият се задъхваше. „Това е просто поредната кризисна ситуация“ – насилвах мислите си в правилната посока. Ще мине като ужилване от пчела... погледнах към тълпата... по-скоро от ято пчели!

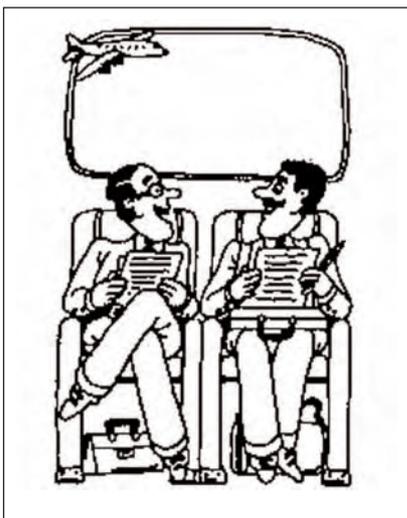
Вече сме в терминала, голяма глътка въздух и...: „Скъпи гости, единият ви полет е отменен!“ Нищо! Извиквам по-високо, почти крещя, опитвайки се да надвикам вавилонските

обитатели. Ето ги и техните крясъци, ръкомахания и претенции за справедливост. Отдръпвам се, все едно се приготвям да раздавам червени картони. Умирам от желание да погледна от покрива това заобградено множество. С мъка изпращам въображението си към високия таван на терминала... ама че интересно!

Нещо като мравуняк, концентриран около един стълб (който в случая съм аз).

Изниква в съзнанието ми образ като от анимационните филмчета, от онези, които, като се бият, излизат едни бели облачета, а от тях ръце, крака, глави и какво ли още не. Аз съм в облака. В него съм и той е в мен, както се казва. Въобще, облачна история. Гърмят ми ушите от тия облаци. Трябва да изляза от ситуацията. Пускам въображението си да свърши мръсната работа. И отново филми: оставям нещата „на кадър“ и се измъквам като съседа, дето ходи на нощни бдения у комшийката. Каква красота! Ще кажете, какво красиво може да има в тълпа разявени туристи? Ами, има, че мен ме няма там... Трябва обаче да се връщам. „Не искам, но трябва“ – както казва един познат нам президент с Нобел за мир. Сбогом свобода! Ето ме пак. Никой не ми се радва. Подават ми разни телефони, да съм говорел. Абе, я се стройте за полет! Наистина им го казах. Не че ме послушаха. Но като дойде началникът на летището, само дето не й козируваха. Какво им каза ли? Че никой няма да излети. Ха, да Ви видя. Край на суматохата. Сега сме послушни като пред сибирски лагер. Тези, които вече са „чекирани“, не пропускат да ме посъветват, с потупване по рамото или раз-

ворена длан пред лицето, смесица от съчувствие и гняв. „Къде си, мина ли вече паспортна проверка“ – пише. Не виждам дисплея на телефона от покачилата се в главата ми кръв. Все още дишам дълбоко. „Искат да ме убият“ – отговарям импулсивно. „Кажи им да те оставят на мира!“ Казвам, ама кой ме слуша. Ето, че минават и последните. Най-кресливите са в моя самолет, чудесно, ще си правим компания. „Айде, бе, няма ли да се чекираш“. Тези от летището и те са едни рафинирани, мед им капе! Още една дълбока глътка въздух, за изравняване на равновесието. Из-

веднъж глъчката беше престанала, а терминалът зееше празен. Тук-там се виждаха да крачат, устремени към своите задачи, работещите на летището. Наближава полунощ, но летището няма да заспи. Навън чакат поредните автобуси, препълнени със заминаващи. За терминалът те са просто преминаващи реки от хора...

Раницата! На влизане я захвърлих просто така, близо до едни зейнали стълби. Не можех да изпълнявам задълженията си с раница на гърба, дълга метър и половина и тежка поне два тона. Няма я! Миг удрящо в петите неспокойствие. Изпращам погледа си на вероятните места и я намирам, гордо изправена до двама охранители от летището. Проблем. Сега ще паднат обяснения. Отказват да

ми я върнат. Хайде сега, колко сме важни. Минава ми мисълта да ги питам дали са завършили гимназия, но не я хващам. Не си струва. Паспорт и още пет минути стойки. „Ти знаеш ли, че..., луд ли си, бе, човек..., мерки за сигурност... терористи“ – вече не ги слушам. Правя се на смирен и привидно щиновен се извинявам. Какво щастие! Спасил ме бил един съгражданин. Да съм благодарил, че съм от Т. Бързо се съгласявам, трябва да мина паспортна. И тука нещо не ме харесват. Пречи им новият ми паспорт, като беше стар пак им пречеше, иди да угодиш на всички. Колежката до мен е с виза. Тя е женският вариант на Фантомас, но за нея по-късно. Чакам. Девоичето потъна някъде с паспорта ми. Не могат да излетят без мен. Ето го и заветния печат. Виждам отново на забавен кадър как мастилената глава на щемпела бавно се спуска към луксозната хартия от международния паспорт, облизва повърхността ѝ, оставяйки мъгляво клеймо. Вече съм в Матрицата. Най-накрая мога да направя това, за което мечтая цял сезон. Отправлям се към тоалетната, нервно затварям вратата и събличам служебната тениска. В кош! Свободен! Бързо обличам тази на любимата ми рок банда. Вече се чувствам в кожата си. Ready to rock!

В автобуса, който трябва да ни заведе до самолета, има повече хора, отколкото в терминала. Залепен съм до вратата. Ако се отвори, ще стигна на кълбета до самолета...

„Не, това нещо не може да излети!“ – най-малкото биха изхвъркнали милионите нитове, с които беше закръпен. Изглеждаше така, все едно е набор поне на предишния папа.

Да видим как изглежда отвътре? Лук... в сравнение с облицовката. Седя сам на четворна седалка, чудо! Онези, които крещяха най-много сега ме черпят с бонбони. Вече нищо не ме учудва! Настанявам се удобно и се изключвам за оста-

ПЪРВИ ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРНИ СТУДЕНТСКИ ЧЕТЕНИЯ ВЪВ ФИФ

Емил ЧОБАНОВ

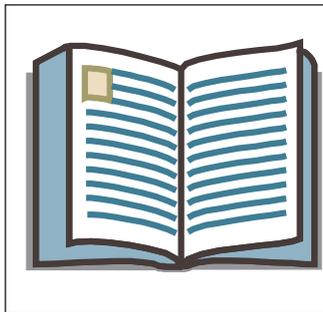
На 14.XII.2006 г. се проведеха първите интердисциплинарни студентски четения на тема "Балканският синдром", организирани от студентските съвети на Пловдивския университет "Паисий Хилендарски" и на Философско-историческия факултет.

Четенията бяха посветени на 10-годишнината от създаването на Студентския историко-археологически клуб "Проф. Велизар Велков" както и на интердисциплинарността, като част от обучението на студентите от Философско-историческия факултет.

Събитието бе открито от декана на ФИФ доц. д-р Мария Шнитер, която изрази своята голяма радост от инициативността на студентите. Председателят на факултет-

ния студентски съвет и секретарят на СИАК също отправиха приветствия към участниците.

Прочетоха се няколко студентски съобщения, отнасящи се до балканския синдром и неговото тълкуване от гледна точка на учащите се в специалностите етнология, история и философия. В тях бяха застъпени теми като: "Балкански владетели в началото на XIII в.", "Река Марица – мост между цивилизации", "Афе-

рата Тексим", "Етнообразователни процеси на Балканите", "Постмодернистичен дискурс в българския етно-поп". Може спокойно да се заключи, че първите интердисциплинарни студентски четения преминаха успешно и факултетният студентски съвет отправя погледа си към други начинания, свързани със студентската активност в ПУ.

Във връзка с отбелязване на 10-годишнината на СИАК на 4.XII.2006 г. се проведе археологическа и фотоизложба. Гости при откриването на експозицията бяха ректорът на ПУ проф. д-р Иван Куцаров, народните представители Захари Георгиев и Пламен Славов, кметът на Община Първомай Ангел Папазов и др. Изложбата беше организирана от членовете на СИАК замещото ръководство на заместник-декана на ФИФ и ръководител на катедрата по история доц. д-р Иван Джамбов.

Студентите от ФИФ и СИАК благодарят на ръководствата на ПУ и факултета за оказаната помощ при организирането на събитието.

ОТ СТР. 12

ЕКСКУРЗОВОДСКИ...

налия свят. Мислите ми вече отдавна са прелетели разстоянието и покоряват планината... червените ми влюбени мисли. Някой беше казал, че трябва да живееш винаги влюбен в нещо (или някой) и аз така, от как се помня, все съм влюбен в нещо и стриктно спазвам шекспировия завет. Аргоross, голяма заблуда е, че се обича със сърцето, но хайде да не я хващам тази нишка, че не ми се ще да бъда тривиален.

Не им ли омръзва на тези стюардеси да извършват едни и същи движения милион пъти: маски, колани, авария изход, свети - не свети, пилотът казва наздраве на всички... Последното беше шега. Забравих, че не обръщам внимание. Я по-добре да си гледам грозното летище! Ало, пилотчето, дай малко газ, де! Обожавам момента на излитане. Докато самолетът се „гътри“ по пистата да си намери място и изведнъж... си залепен за седалката, по-бързо и по-бързо, още по-бързо... сбогом асфалт, сбогом пътища и калдъръми. Хубаво е да летиш, поне не си търкаш обувките!

Следва

ПАМЕТА НА ГЕНИИТЕ

Човешкият мозък наистина се явява съвършено устройство. Американският математик фон Нойман, измислил използваната и досега структура на компютрите, е изчислил, че човешкият мозък е способен да запомни повече информация, отколкото се съдържа в някои от най-големите библиотеки. Ето някои от забележителните факти, които свидетелстват за това.

10 място: Както е известно от историята, Юлий Цезар и Александър Македонски познавали по лице и по име всички свои войници – до 30000 души. Тези способности притежавал и персийският цар Кир. Сократ пък знаел всеки от 20000 жители на Атина.

9 място: Сенека бил способен да повтори 2000 не свързани помежду си думи, чути само веднъж.

8 място: Паметта на гениите в изкуството е способна на чудеса. Скулпторката Лина По продължила да създава скулптури дори след като ослепяла. Загубила напълно зрение, Ли-

на правила забележителни портрети, статуетки, създавала повече от сто скулптури.

Руският актьор Остужев загубва слуха си, но продължава да се появява на сцената и го помнят в забележителни роли от онова време.

7 място: Бетовен е писал буквално в движение и никога не нанасял върху хартията нито една нота, докато цялата пиеса не се напишела в главата му.

6 място: Моцарт можел точно да запише голяма, сложна пиеса, чула само веднъж. Композиторът А. Глазунов лесно възстановявал загубени партитури на музикални произведения. Такава способност притежавал и Рахманинов.

5 място: Френският физик Андре Мари Ампер можел да възпроизведе дълги откъси от енциклопедии по хералдика и лов със соколи даже 50 години след като е прочел съответната статия.

4 място: Гениалният математик Леонард Ойлер поразявал всички с необикновената

си памет за числа. Той помнел шестте първи степени на всички числа до сто.

3 място: Академик Йоффе използвал логаритмичната таблица по памет. Академик Чаплигин можел безгрешно да назове телефонен номер, на който е звънил случайно преди пет години и то само веднъж.

2 място: Великият руски шахматист Алехин можел да играе по памет, на "сляпо", с 30-40 партньори. През 1938 г. в продължение на 12 часа той играл едновременно на 32 шахматни дъски.

1 място: Освен примерите за запомняне на всякакви факти и друга информация, има много свидетелства от друг характер. На великия френски художник Гюстав Доре, създател на гениални гравюри, издател веднъж поръчал да направи рисунка по фотография с някакъв алпийски изглед. Доре си тръгнал, забравяйки да вземе фотографията. На следващия ден той донесъл свършено точно копие.

НОВОГОДИШНИТЕ ТРАДИЦИИ ПО СВЕТА

Новата година в Австралия започва на първи януари. По това време е такава жега, че Дядо Коледа и Снежанка разнасят подаръците по бански.

Италианците изхвърлят в новогодишната нощ от прозорците старите си вещи – я саксии, я столове, я богущи... Колкото повече неща изхвърлиш, според тях, толкова повече богатство ще ти донесе Новата година.

Жителите на Британските острови здраво се придържат към стария обичай за „навлизането в Новата година“: когато часовникът удари 12 часа, отварят задната врата на къщата, за да пуснат Старата, а при последния удар на часовника – отварят предната, посрещайки Новата година.

В Шотландия преди полунощ палат огън в камината и цялото семейство сяда около него в очакване на звъна на часовника. Когато стрелките доближат 12 часа, стопанинът на дома става и мълчейки отваря вратата. Оставя я отворена, докато часовниците не отбият и последния удар. Така той пуска Старата и приема Новата година.

В Испания преди 31 декември момичетата и момчетата от цялото село хвърлят жребий – на листчета пишат имената на съеляните и от двата пола. Момчетата по този начин получават „невести“, а момичетата – „женихи“. Някъде тази процедура се изпълнява около огънове пред входа на църквата. Образувалите се двойки се смятат за влюбени и те се държат както подобава.

В Белгия и Холандия повсеместно е разпространена „магията на първия ден“, чийто смисъл се състои в това – през първия ден от Новата година по поведението на човека се съди какво му предстои през следващата година. Затова се стараят да не се занимават с нищо, обличат нещо ново и т. н. А за да има от всичко в дома, на трапезата трябва да има много храна.

В Австрия съвременният обичай да се дават подаръци и поздравления за Нова година е бил разпространен още в края на 18. и началото на 19. век. Сега е прието да се подаряват фигурки или да се изпращат пощенски картички с традиционните символи на щастието: коминочистач, четирилистна детелина, прасен-

це. Вечерята на 31 декември трябва да бъде обилна, за да бъде спорна новата година. Задължителното месно ястие е желирано прасенце или свинско месо. Смятат, че за да бъде човек щастлив, трябва изяде парченце от зурлата.

В Швейцария (а и в Австрия) хората се обличат хубаво, за да отпразнуват деня на св. Силвестър. Този празник е свързан с легендата, че римският папа Силвестър (314 г.) уловил ужас-

но морско чудовище. Смятало се, че през 1000-та година това чудовище ще излезе на свобода и ще унищожи света. За всеобща радост това не се случило. Оттогава в Австрия и Швейцария си припомнят тази история на Нова година, обличат маскарадни костюми и се наричат Силвестър-рклаусовци.

Индусите, в зависимост от мястото, където живеят, празнуват по различен начин Нова година. Жителите на Северна Индия се закичват с розови, червени, виолетови или бели цветя. В Южна Индия поднасят подаръци на специален поднос, в Централна – на сградите поставят оранжеви флагове, а в Западна – Нова година се празнува в края на октомври. На покривите на къщите палат малки огънчета.

Новата година в Бирма започва на първи април, по време на най-знойните дни. Цяла неделя хората от все сърце се поливат един друг с вода. Така протича новогодишният фестивал – танджан.

Във Виетнам Нова година се нарича „тет“. Посрещат я между 21 януари и 19 февруари. Точна-

ЕЛИСАВЕТА БАГРЯНА БЪДНИК

I.

РАЗТВОРИ СЕ пак, сърце замряло,
както цвят, разцъфнал в късна есен...
Мъката, що в тебе се е сбрала,
може би ще стане малка песен.

Малка, светла коледарска песен,
дето хлопа с блага вест на прага
и затопля погледа унесен,
и на устните усмивка слага.

Може би поне една-едничка
ще смири тя несмирима рана.
И тогава ще забравиш всичко,
и самичко ти ще бъдеш сгряно.

II.

ДУШАТА НЕ СЕ УМОРЯВА да вярва и чака.
Макар приневолен и приживе сам се оплакал,
макар от безумства, и чужди, и свои, сломен –
ти чудо не смееш да молиш от бъдния ден,

– народе мой, с малките, пръснати къщици бели,
затрупани в сняг и от старост се доземи свели,
народе мой, с тежките стъпки и груби ръце,
с навъсено чело и тъмно от грижи лице –

през тази нощ, челяд събрал на вечеря оскъдна,
запалил в огнището пак обичайния бъдник,
кадиш ти из къщи – трапезата, одъра бял
и хляба в нощвите, що сам си и жънал, и сял...

И нека те бурите брулят и в шемет оплитат,
от тях ще излезеш ти още по-твърд и изпитан.
Спокойно вратата на бъдния ден отвори –
на изток звездата ти утринна вече гори!

та дата на празника се променя от година на година. Виетнамците смятат, че във всеки дом живее бог, а на Нова година този бог се отправя на небето, за да разкаже на всеки от небесното семейството как е прекарал изминалата година. Някога виетнамците вярвали, че бог плува на гърба на шаран – затова в днешно време понякога купуват жив шаран и го пускат в река или езеро. Те също така смятат, че първият човек, който влезе в дома им, ще им донесе или късмет или нещастие през настъпващата година.

В Япония Нова година се празнува на 1 януари. За да не влизат зли духове, те окачват

вързопче слама пред входа на дома, което носи щастие. В самото начало на новата година японците започват да се смеят. Вярват, че смехът ще им донесе късмет през следващата 365 дни.

Китайската Нова година се празнува между 17 януари и 19 февруари, по време на новолунието. Уличните процесии са най-грабващата част от празника. Хиляди фенери горят по време на процесията, за да осветят пътя до Новата година. Те смятат, че новата година е обкръжена от зли духове – затова ги плашат със звънчета и петарди. Понякога китайците облепват прозорците и вратата с хартия, за да не пускат злите духове.

ВИЦАРИЯ

● Катаджия спира автомобил, превишил скоростта:
- Закъде сте се забързали толкова? - пита той шофьора.

- Вкъщи. Посрещаш нова година с приятели и се позабавих. Жена ми се сърди.
- Но сега е месец май...
- Именно, затова и бързам.

● Телефонен разговор в навечерието на нова година:

- Ало, застрахователната компания? Извинете, можем ли да застраховаме дома си по телефона?

- Не, това е невъзможно. Сега ще Ви изпратим свой представител, който ще склучи договор с вас.

- Добре, само го пратете по-бързо, защото елхата вече догаря, а килимът започва да пуши.

● Телефонна анкета на 1 януари сутринта:

- 2% отговорили с „Да“,
- 3% с „Ало“,
- останалите 95% се затруднили да отговорят.

● 31 декември. Момченце звъни в Бърза помощ:

- Елате бързо, татко се побърка. Облече червен халат и на всички разправя, че е Дядо Коледа.

● Двама приятели се срещат на 1 януари:

- Как посрещна Нова година?
- Не знам, още не са ми разказали...

● След новогодишния празник в детската градина баща говори на сина си:

- Сине, ти си вече голям, трябва да ти кажа истината - няма Дядо Коледа. Това бях аз.

- Знам, знам. Нали щъркела също си ти...

● Празнуването на Нова година - това е вечеря, завършваща със закуска...

● Братче и сестриче правят снежен човек. Момчето казва:

- Вече е почти готов. Ще отида до кухнята, за да взема морков.

Сестрата:
- Два моркова вземи. Нос също ще му сложим.

● Първи януари. Телефонен звън.

Мъж се надига и вика:
„Кой идиот звъни в 16 часа през нощта?“

● Син на мафиотски бос пише писмо до дядо Коледа:

- Мили Дядо Коледа,
Ако ти е мил живота на скъпата ти майчица...

ЗАДАЧИ. ГЛАВОБЪЛЪСКАНИЦИ

1. Във всяко от деветте малки квадратчета вписваме цифра: 1 или 2, или 3 по такъв начин, че във всеки ред и във всеки стълб да има една 1, една 2 и една 3. В горния ляв ъгъл е поставена 1. По колко различни начина можем да запълним големия квадрат, спазвайки това правило?

1		

а) 2, б) 3, в) 4, г) 5, д) 8.

2. Календар. Невисокосната година има 365 дни. Покажете, че първият и последният ден от такава година се падат в един и същ ден от седмицата!

ОТГОВОРИ НА ЗАДАЧИТЕ ОТ МИНАЛИЯ БРОЙ

1. Гривна. Отговорът е 13 различни гривни: 1 от бели мъниста, 1 – само с едно синьо, 3 – с две сини, 3 – с три сини, 3 – с четири сини, 1 – с пет сини и 1 – с шест сини.

2. Коварен въпрос. В момента на срещата си Иван и Петър са на еднакво разстояние от Пловдив.

Подготвил:

доц. д-р Георги КОСТАДИНОВ

● Драги Дядо Мраз!

Само едно нещо искам за Коледа - списъка ти с момичета, които са били лоши тази година...

● - Снежанке, защо ходиш с голи гърди?

- Защото Дядо Мраз си загуби брадата.

- И какво?

- Ами така никои няма да забележи.

● Обиколка на професора в родилен дом. Оказало се,

че голяма група жени трябва да роди в един и същи ден - 1 октомври. Професорът се чуди. Обясняват му:

- Посрещахме новата година в една компания.

● Мъж и жена спорят дълго. Накрая той казва:

- Добре, де! По случай Нова година нека бъде по твоему!

- Късно! Вече премислих! - отговаря жената.

● Приближават нового-

дишните празници. Мъж в командировка решил да изпрати на жена си подарък. Получила тя колета и като го отворила намерила вътре чорапогашник. На единия му крачол било написано „Честита Коледа“, а на другия „Честита Нова година“.

Тогаво жената изпратила на мъжа си следната телеграма: „Благодаря ти за подаръка. Надявам се, че ще дойдеш да ме видиш между двата празника...“

КРЪСТОСЛОВИЦА

КРЪСТОСЛОВИЦА

КРЪСТОСЛОВИЦА

ОБИЧАЙ (ТУР.) АДВОКАТСКО СЪСЛОВИЕ	РОМАН ОТ СТ. ЛЕМ ЕДНО ОТ НАЙ-КРАСИВИТЕ СЪЗВЕЗДИЯ	АМЕРИКАНСКИ КОСМОНАВТ	МАСЛОДАЙНО РАСТЕНИЕ СЪД ЗА БАНЯ	ЦЪРКОВНО ПРАВИЛО РИБОЛОВЕЦ
ДРЕВНОГР. БОГ НА ВЕТРОВЕТЕ СБИРКА ОТ ГЕОГР. КАРТИ		ФР. ПОЕТ ВИСОКО ОБЩЕСТ. ПОЛОЖЕНИЕ		
			ВИСОКИ ДЪРВЕНИ ОБУВКИ ПУСТИНЯ В АФРИКА	
НАШ ВСЕКИДНЕВНИК	РОМАН ОТ Ж. САНД НАШ ХАН (816-831)		МАРКА НЕМ. КАМИОНИ ЛИРИЧНА ПЕСЕН	
				КОСМИЧ. ЛЕТАТЕЛЕН АПАРАТ СТИХОТВ. ОТ П. ЯВОРОВ
ТОПЕНА СВИНСКА ТЛЪСТИНА ШАХМАТНА ФИГУРА		ПЕВЧЕСКИ КОЛЕКТИВ МАРКА РУС. ВЕРТОЛЕТИ		НАЙ-ГОЛЕМИЯТ ТЕЛЕСКОП
		КУП, ГРАМАДА ХРИСТИЯНСКО ДУХОВЕНСТВО		
ПЪЛКОВОДЕЦ НА АЛ. МАКЕДОНСКИ	ХИШЕН БОЗАЙНИК, ПОДОБЕН НА РИС РОД ПАПАГАЛИ			
		ПОВЕСТ ОТ А. КАРАЛИЙЧЕВ ТИБЕТСКИ БИК		
СОЛОВО ИЗП. В ОПЕРАТА ОСТАТЪК ОТ ИЗПУШЕНА ЦИГАРА			БАРАБАНИСТЪТ НА "БИИ-ТЪЛС"	
				ДЪЩЕРЯ НА КНЯЗ БОРИС I

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

ТИЛЪО ТИЛЕВ – ГЛАВЕН РЕДАКТОР, ДОЦ. Д-Р ВЛАДИМИР ЯНЕВ, ДОЦ. Д-Р ЖОРЖЕТА ЧОЛАКОВА,
СТЕФАН СТОЯНОВ – ФОТОГРАФ, ГЛ. АС. ЕВЕЛИНА ДАСКАЛОВА, ГЛ. АС. Д-Р ИВАН ПОПОВ, ДОЦ. Д-Р ЛЮБА ПОПОВА,
ГЛ. АС. ОГНЯН КОЙЧЕВ, ДОЦ. Д-Р СНЕЖАНА МАГАЕВА

АДРЕС НА РЕДАКЦИЯТА: Пловдив, 4000, ул. „Цар Асен“ №24, тел.: 261 477

ПРИЕМНО ВРЕМЕ: всеки ден от 10.00 до 14.00 часа

ВЕСТНИКА МОЖЕ ДА НАМЕРИТЕ В ИНТЕРНЕТ НА АДРЕС: www.pu.uni-plovdiv.bg:8080/, www.fmi-plovdiv.org

Електронният вариант се прави от СТЕФАН ДЖУКЕЛОВ

Текстове и мнения изпращайте на e-mail: vestnik@pu.acad.bg; vestnik_pu@abv.bg